

Beogradskie Novine

Br. 295.

BEOGRAD, subota 27. oktobra 1917.

Izaze: dnevno u jutro, ponedjeljkom poslije podne.

Pojedini brojevi:

U Beogradu i u kraljevina zapošđenim od c. i kr. keta po cijeni od 8 helera
U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini
I Dalmaciji po cijeni od 10 helera
Izvaz ovog područja po cijeni od 12 helera

Mjesečna preplata:

U Beogradu i u kraljevima zapošđenim od c. i kr. keta za koju i slavna polu 2-200
U Beogradu za dostavom u kuću 2-200
U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od 2-200
U ostalim kraljevinama Austro-ugarske monarhije 3-300
U Inozemstvu 4-500

Oglas po cijeniku.

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83.
Uprava i primanje preplate Topliški venac broj 21. Telefon broj 28.
Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38. Telefon broj 246.

Godina III.

Ratni izvještaji.

Izvještaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 26. oktobra.

Talijansko bojište:

Austro-ugarske i njemačke čete, koje su preduzele napad na srednjoj Soči prešle su u snažnom nadiranju liniju Karfreit-Avča; lijevo vrijeme od juče ujutru pogoduje ovim kretanjima.

Na visoravni Banjica—Sv. Križ, pa sve do okolice Gore Sv. Gabrijela slomljen je takodje talijanski otpor. Neprijatelj se spremi, da napusti sve one zemlje, koje je hlijadaju svojih vojnika osvojio u jedanaestoj bitci na Soči.

Na visoravni Krasa razvili su se mjestimice vrlo živahni bojevi, a položaj je ostao nepromijenjen.

Napad saveznika, koji je preduzet u dva dana mogao je da probije neprijateljske položaje u širini od 50 kilometara. Kod Talijana, koji odstupaju vlasta velika zabuna. Mnoge jedinice, koje su bile odsječene, položile su oružje na otvorenom polju. U ruke saveznika pao je vrlo veliki broj topova svim kalibarima i nepregledne množine ratnog materijala. Jedna austro-ugarska divizija oduzela je sama jugo-istočno od Tolminja neprijatelju 70 topova.

Do sada je iza borbenih linija u stanicama prebrojeno više od 30 hiljada zarobljenika i preko tri stotine zaplijenjenih topova.

Istočno bojište i Arbanija:

Nepromijenjeno.

Načelnik glavnog stožera.

Austro-ugarski podnevni izvještaj.

Kb. Beč, 26. oktobra.

Javljaju iz stana ratne štampe:

Talijanske linije pokolebane su u širini fronta od 50 kilometara. Mi smo preko Karfreita i Rouzigna na više mesta već prodri na talijansko zemlje.

Savez naroda.

Vječni mir je san, pa ni najlepši san, rekao je veliki strateg Moltke, koji je bio poznat kao miran i hladan mislio i koji se nije dao zavesti ljeđnim riječima. „Gdje se pojavljaju smjeće snage, preporučujem otvoreno rat“ odgovorio Fricka Wotanu i na taj je način objavio svjetski zakon prirode, u kojemu uvijek traje borba. Pogledajmo u prošlost u daleku povijesnicu čovječanstva, vidimo, da na zemaljskoj kružnici nije prošao ni jedan dan bez borbe. Čim je koji narod postao nesposoban za borbu, bio je osudjen na propast; to nas u mnogo primjera uči povijesnica.

U svaku dobu pojavili su se poku-

Austro-ugarske čete nalaze se već na talijanskem zemljištu. Do sada zarobljeno 30.000 Talijana i zaplijenjeno 300 topova. Pad talijanske vlade.

šaji, da se razmirec riješavaju sudom a ne oružjem, ali su se svi izjavili pod utjecajem činjenica. Posljednji pokušaj bili su poznate haaške konferencije, koje je pokrenuo u prvom redu ruski car Nikola II., isti onaj monarh, koji je šest godina docnije ratovao sa Japanom, a poslije bio posrednim ili neposrednim vinovnikom ovoga svjetskog rata. Značajna je činjenica, da su se ovom idejom teoretski najviše bavili Englezi, koji su od svih naroda Europe vodili najviše ratova i ako redovito samo plaćeničkim četama.

Sada je švajcarsko mirovno društvo na kraju svojih srednica stvorilo zaključak, da se ostvari savez naroda. Jedna izvanparlamentarna komisija, koja bi se sastojala iz uglednih švajcarskih državnika, pravnika i privrednika, trebala bi da studira mogućnosti, pod kojima bi Švajcarska mogla da stupi u budući savez naroda. Moglo se očekivalo, da će stara želja za vječnim mirovom uskrnuti pod svježim utiscima ratnih strahota, i nije slučaj da je ova želja izbila u jednoj neutralnoj državi, oko koje se dižu plamenovi svjetskoga požara, ali i ovog puta ostaće sigurno samo kod dobre volje. Jedino što će nam donijeti ovaj svjetski rat, naravno za slučaj povoljnoga mira, biće proglašenje političke atmosfere sa dugim nizom mirnih godina, a kao posljedica toga ograničenje naoružanja.

Ali jedan savez jest i ostaje jedna utopija, sve tako dugo dok neće poći za rinkom, da se sve mogobrojne rase i narodi stope u jedno klupko. Ali dok je čovječanstvo podijeljeno na narode i države, koje se razlikuju po rasama i životnim interesima, biće uvijek razmirec, koje se do duše mogu donekle ukliditi, ali nikada posve odstraniti. Kod jednog saveza naroda morao bi jedan internacionalni areopag regulisati prilike u svakoj državi, tačno određivati koliko smije izradjivati životnih namirnica i industrijalnih proizvoda, koliko smije uvažati i izvažati, gdje naseljavati svoje prekobrojno stanovništvo, a u protivnom slučaju gdje će naći i dobaviti potrebno ljudstvo. Kod toga bi naravno bila nemoguća svaka utakmica, a premda tome i svaki kulturni napredak, jer i ovaj nas svjetski rat uči, da je glavni uzrok ovom ratu bio engleska zavist, zbog toga jer je Njemačka napredovala. Oduzme li se pojednom čovjeku volja za rad, postaje ljenčina, a isto bi se dogodilo i sa pojedinim zemljama u savezu naroda. Kraj svega bio bi sveopšti nazakon i varvarstvo.

30.000 zarobljenika i 300 topova.

Svjetska se povijesnica ne opisuje, ali njezini zakoni ostaju isti i zato se mogu najbolje iz prošlosti stvarati zaključci za budućnost. Nama su poznate divne kulturne periode staroga svijeta, poznati su nam veliki i bogati narodi, koji su u svom čisto čovječanskom razvitku postigli visoki stepen. Još danas se čudimo staroj Heladi, divimo se trgovackoj metropoli Feničanima, poznato nam je svjetsko carstvo Rimljana, a u Egiptu još i danas stoe razvaline hramova i ponosne piramide, kao svjedoci jedne stare i dugovječne kulture. I šta je svoga toga preostalo? Gdje su potomci svih tih silnih naroda? Kukavni ostaci ovih naroda žive još danas kao karikature svojih predaka. I da onda nas čeka druga sudbina? Poslije svjetskoga rata, koji je urođio toliko bijesa i mržnje, da je došlo vrijeme za jedan savez naroda, kao konzervator jednog mračnog ideal-a čovječanstva? Zar je moguće opšte pomirenje poslije tolikih krvavih oružja? To je lijev san jednog pjesnika, koji ne poznava svijet.

Dvanaesta bitka na Soči.

Zakašnjen prijedlog Viktora Emanuela.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Kopenhagen, 26. oktobra.

Prema pariskim vijestima bavjeće se iduće nedjelje ratni savjet sporazumnih sila s prijedlogom, koji je talijanski kralj Viktor Emanuel II. pôdno poslije svoje posjeti na francuskom frontu. Prijedlog je taj u tome, da se težiste ofenzive preneše sa zapada na jug i da se britanske i francuske vojske prebacuju na Soču, jer se inače austro-ugarski front ne može srušiti. Na padu bi se borba mogla ponovo obnoviti onda, kad stignu u Američku.

30.000 zarobljenika i 300 topova.

Kb. Beč, 26. oktobra.

U austrijskom poslaničkom domu predsjednik Gross je izvijestio o daljem napredovanju naše ofenzive. 30.000 zarobljenika, 300 topova i nepregledni ratni materijal je pao do sada u ruke naše hrabre vojske.

Talijani bježe preko Soči.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Budimpešta 26. oktobra.

„Az Est“ doznaće iz stana ratne štampe: Naše čete gane ne umanjivo neprijatelja, koji bjega preko Soče. Letilačka djelatnost je vilo živah-

pisanje neutralne štampe.

Uznenirenost talijanske štampe. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zeneva, 26. oktobra.

„Corriere della Sera“ trudi se u svom jučerašnjem broju, da predstavi neprijateljske uspjehe kao početne uspjehe, pa veli: Talijanski narod ne treba da je zbog toga uzneniren, pa ni to ne treba da ga uznenimira, što je talijanska artiljerija jako oslabila zbog silno istrošene municije u 11. bitci na Soči.

„Secolo“ veli, da sporazumne sile nijesu ostvarile jedinstvo fronta. Neprijateljski uspješni mogu rđavaju da utrče na talijanski proletarijat.

Mnogi viši zapovjednici trude se da umi-

re publiku.

Uznenirenost talijanske štampe.

Kb. Stockholm, 26. oktobra.

„Dagens Nyheter“ i „Stockholms Tidningar“ ističu, da se u austro-ugarskim i njemačkim ratnim izvještajima učešće njemačkih četa na talijanskom frontu sad prvi put naglašava.

O povodu učešća njemačkih borbenih sila baš u ovom momentu nazire se razno. „Stockholm Tidningar“ piše: Može biti da se našlo, da je unutrašnji položaj Italije takav, da ima nade, da se uspješnom njemačko-austro-ugarskom ofenzivom Italija primora na zaseban mir. Manje je uverljivo, da austro-ugarska ratna uprava smatra položaj na Soči opasnim i da je zbog toga zatražila njemačku pomoć. Svakako

se ima sad očekivati snažna ofenziva središnjih vlasti, koja će u skoro možda imati sudbenu slijedstva. I „Dagens Nyheter“ očekuje važne događaje na tom frontu. Očvidno smatraju središnje vlasti Italiju kao najosjetljiviju bolnu tačku spoznanih sila.

Bugarski socijalisti i mađedonsko pitanje.

Kb. Sofija, 26. oktobra.

Bugarski brojovni ured javlja: Udržena socijalistička stranka upušta je ovaj protest holandsko-skandinavskom komitetu: Razlaganje u manifestu holandsko-skandinavskog komitea o Mađedoniji nas su iznenadili u bolno zaprešastu. Ona oduzimaju Bugarskoj najstarije i bitne oblasti Mađedonije, one na kojima su se odigrale borbe za preporod Bugarske i koje su bile pozornica tako mnogih krvavih pokreta u prošlosti. Neutralni holandsko-skandinavski komitet se zaustavlja za Srbiju bez svake konflikti i praktične svrhe. Masa bugarskoj i srpskoj naroda na Balkanu je već po cijenu grozno proliveno krv u ovom ratu pa je naišlo i sve, što na Balkanu socijalistički misli, nuda se od socijalističke internacionale, da će ona, na osnovi iskustva prošlosti, razumjeti, kolika se nesreća skriva u takvom, vještačkim sredstvima, izvedenom računu i da će ona, mjesto cijepanja živilih nacionalnih organizacija, biti u stanju, da Balkanske narode dovede do pametnog zblizavanja njihove politike u granicama njihovih opravdanih nacionalnih zahtjeva. — Potpis Janko Šaškov.

Trnova Petka 1888.

(Dva važna akta u novijoj istoriji Srbije).

Poslijem rata s Bugarskom 1885. i zaključenog mira u Bukureštu nastale su bile u Srbiji vrlo jake unutarnje tržavice. Partijske političke borbe uznimale su sve većeg maha, a iz njih vrlo često izbijali su i ostri napadi protiv kralja Milana, čiji je položaj tada bio vrlo težak. Pored unutarnjeg nezadovoljstva javno mnenje je osudjivalo kralja Milana kao nepostrednog krivača za neuspjeh rata s Bugarskom, a bilo je i vojni kritičara, koji su svojim ocjenama vodjenje rata davali dovoljno povoda oštrom napadima protiv kralja. Ovi napadi s jedne, a porodične raznacrte s druge strane zagonjavale su vladarske dake kralju Milenu. Ti napadi su ti na radu nalazili odjeka, te je s toga s politi-

čima, zašto je ubio Peruniku, njegovu jednu nadu i utehu? Zašto mu je dom oskvrnuo? Sta mu je sirotica skrivila, koja u svom životu tako reći nije nimirala pogazila?

Ali videći pijanog Faraona i njegove goste, kako bezbrzno pevaju, glupe šale zbijaju i smiju se, njemu prekipi; grijev i pravedna osveta nadvladaše u njemu osećaje vrline i ljubavi. I on sav drži, kao da će nešta strašnog učiniti, podje preko praga nekoliko koraka i poviće krupnju, potresenim glasom:

— E-ej... teško vama sotomini sivni, koji ste već do vrata u grehu i poroku ogrezli! Teško vama, jer vam više nema spaša! Večna muka kao oganj večni saživaće vaše okorele duše.

I odjednom kao da je Faraonova dvorana pritisla neka nevidljiva mračna: sve se umiri, uzbilji, a gosti kao da se bude iz pijanog, ugodnog sna u strašnu javu. Samo Faraon još nije ništa osećao, još se nije mogao osvestiti, i svojom hrapavom pesmom prekidao je prorokove reči.

— A ti bezdušni Faraone, kao gladnica zloslutnica, lutaćeš u večnoj tami plača i užasa. Tvoja će duša kao gladnica bijena u pustinji rovati po grobovima tvojih nevinih žrtava...

Kao ona truba na strašnom suđu, koja će ljudi iz mrtvih podizati, tako je i ovaj glas prorokov budio Faraona iz pjanstva i dozivao mu u pamet njegovo nedelje, o kom je on tako nerado mislio.

Ali se još nije mogao potpuno raspretnuti, i on osećaše nešto slično kao onda, kad je teško ranjen i poštu-

šten. Kao da se zemlja i nebo uzbunilo;

čiksira i manu rukom starcima koji se jedva negde sabrše, da udare u harje.

Zapevaše meki, turobni zvuci, zapačaše dirljivi disonanti akordi sa rastrojenih harfa, i muzika zabrnu nekako žalosno, razbijeno, kao da dolazi sa pustinjskog groba nevine Perunike.

Ali ubjica nije toga čuo ni osećao. Ispijajući pehar za peharom, on je već klonio na presto — bio je do besvesti pjan.

Doskora se opet sve počelo stišati. Samo još nekoliko njih iznemogli, iznurenili, istrošeni silom se držaju oko njegovog stola.

Kroz otvorene velike prozore dolazio je svež, jutarnji vazduh. Na istoku počelo je bleđeti nebo, počela je ružičasta zora rudit. Iz zeleni i sveževi

tičko stanje u zemlji postajalo sve teže. Da bi se napadi protiv kralja ako ne sa svim suzbili, a ono bar što je moguće više ublažili, izjavio je pukovnik Joca Petrović, ministar vojne za vrijeme rata s Bugarskom, da je jedino on, kao šef glavnog stožera, odgovoran za neuspeli rat, da prima svu odgovornost za pogriješke, koje su u vodjenju rata počinjene. Namjera ove izjave je bila očeviđna, svaki je bio uvjeren, da je ona učinjena u jednoj jedinoj cijeliji, da zaštiti kralja Milana i da suzbiće napade protiv njega. S toga ta izjava nije ni imala nikakvog uticaja ni u političkim krugovima Srbije, ni u širim slojevima naroda. Partiske političke borbe buju se sve više. Organi opozicijalnih stranaka tražili su promjenu ustava sa širim gradjanskim slobodama, slobodu javne riječi, javnog zabora i dogovora, okružnu samoupravu itd. — U toj unutarnjo-političkoj terevenki kralj Milan je izveo jedan politički manevr, putio je na vladu dodjele 1. jula 1887. liberalno-radikalni kabinet s Jovanom Ristićem na čelu. Na taj način kralj Milan je mislio, da će moći stižati razbijatne političke strasti u zemlji, zadovoljiti ih raznim postepenim ustupcima, pa time i svoj položaj ponovo u narodu učvrstiti. Ali se rogovi u vreći nijesu mogli složiti, inisijonaran kabinet je brzo otišao od kuda je i došao i političke borbe se produžile sa još većom žestinom. Razumije se, da je u tim političkim borbama i javna sigurnost, lična i imovina, pala na nullu. Ovakvo neravna borba s narodom s jedne strane, a s druge sve veće nezadovoljstvo u Švom porodičnom životu, urodile su u kralju Miljanu namjeru, koja je dočinje u svome izvršenju iznenadila ne samo narod u Srbiji, nego i svekoliko inozemstvo.

Kralj Milan lomio se sa samim sobom, svoju namjeru nije nikome povjeravao, spremao se sam za njenostvarenje u najboljoj nadji, da će njome donijeti svome narodu i zemlji svako dobro, a u isto vrijeme da će na taj način i svoju dinastiju učvrstiti. Prvi korak za ostvarenje te svoje namjere kralj Milan je učinio na danasnjem danu, Trnovu Petku, 14. (26.) oktobra 1888. godine. Na današnji dan je kralj Milan izdao proklamaciju svome narodu, kojom ga je izvjestio, da se odaziva njegovoj želji za promjenu ustava, za šira prava i slobode naroda. U proklamaciji je kralj Milan rekao, da će se za izradu slobodoumnog ustava obrazovati narodni odbor, nazvani „ustavotvorni odbor“, u kome će biti zastupljene sve političke stranke i druge ugledne ličnosti svih staleža zemlje, da će taj odbor odmah po svome obrazovanju otpočeti rad na sastavu ustava. Ovo je svakog u Srbiji iznenadilo i, razumije se, zadovoljilo.

Ali je kralj Milan toga dana jednavezremeno još jednim, posrednim, ali svršenim činom iznenadio narod u Srbiji. Toga dana je mitropolit Srbije Teodosije, u vidu proklamacije, pod svojim potpisom, objavio svoju pasti sinodalno rješenje, koje je kratkim rječima iskazalo, da će brak između kralja Milana i kraljice Natalie, zaključen 1875. godine u beogradskoj sabornoj crkvi, konačno razveden.

Koliko je prva proklamacija kralja Milana primljena bila svuda sa zadovoljstvom, toliko je ova arhijerejska poslanica izazvala u svim krugovima veliko neraspoloženje. Ali je kralj Milan bio postojan i odlučan u izvođenju svoje namjere. Razvodni brak, obrazovanjem ustanovtornog odbora i najzad davanjem slobodoumnog ustava,

Za i protiv mira.

Ruski vojni i radnički savjet za mir.

Jedinispaš Rusije.

Kb. Stockholm, 26. oktobra.

Kako „Rječ“ javlja, petrogradski radnički i vojnički je savjet ogromnom većinom donio odluku, u kojoj se neodložni početak pregovora o miru označuje kao još jedno srestvo, koje može Rusiju spasti od propasti.

Nov govor Lloyda Georgea o papinom mirovnom koraku.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

Kopenhagen, 26. oktobra.

„Petit Journal“ javlja, da će Lloyd George držati 28. o. m. nov govor i njime iskazati svoje određenje prema papinom mirovnom koraku.

Američke socijaliste protiv rata.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

Bern, 26. oktobra.

Eorba u socijalističkoj stranci Amerike okončala se potpunom pobjedom pacifističke grupe. Elementi, koji su ratu naklonjeni, istupili su iz stranke, tako da se sad socijaliste Amerike potpuno ujedinjeni pojavljuju protiv rata.

Medju njima bila je i lešina Faraonova.

„Pavao Ritter Vitezović“.

Pavao Ritter Vitezović (1652.-1713.), hrvatsko latinski pjesnik i historik, časnik i političar, vitez zlatne ostruge, dvorski savjetnik i literarni bohem, jest najvažnija naša kulturna ličnost sedamnaestog stoljeća, vidovit predteča naših kasnijih narodno prosvjetnih nastanova.

Rodio se 7. januara 1652. u Senju iste godine kada je zagrebački kanonik Juraj barni Ratkaj objelodanio u Beču prvu sustavnu povijest hrvatskoga kraljevstva (Memoria regum et banorum regnum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae). Onda je Senj, kao i danas, bio čisto hrvatski grad i u privatnom i u javnom službenom životu, pa je naravno da se i Pavao Ritter, potomak njemačke porodice, odgojio u takvom duhu.

Kada je Pavlo Ritter bio šest godina, postao je velikim kapetanom Senja i senjske krajine grot Petar Zrinjski, koji se i proslavio u obrani onoga kraja, što je P. Ritter dobro zapamito, te kasnije kao kroničar i historik upotrijebio.

Ali kliša je jače padala, orkan je silnije duvao, a otrovne strele i kopila padaju natrag na zemlju i ubijaju njegove vojnike.

Voda je naglo rasla i topila, rušila, obarala do čega je samo došla. Već je prelije i najveće kuće i drveće.

Samo još nekoliko nesrećnika pobjalo se na najvišu brdu, ne bi li se kako spasli. No doskora odnesoše i njih neobuzdani valovi u — nepovrat...

Citava je zemlja bila prekrivena beskravim morem.

Vjetar se pomalo stisavao, pa i posve smirio. Magla i gusti oblaci sta-

koji je on podnjeo odboru i koji je po njegovoj želji i zahtjevu primljen od korce do kotic, kralj Milan je privoljno svoju smisljenu namjeru završetku, on ju je konačno izvršio o godišnjici proglaša kraljevine, na dan 22. februara 1889. — abdikacijom na prijesto u korist svoga sina, 13.-logodишnjeg Aleksandra.

Kako su ova dva, za potonji politički razvitak Srbije sudobosna čina kralja Milana primljena u narodu, vidi će se iz ovog.

Pisac ovih redaka bio je tada činovnik u sredu aleksačkom. Tog dana, na Trnovu Petku, bavio se zvaničnim poslom u selu Katunu (na blisko srpsko-turskoj granici). Kako je praznik bio, sakupilo se kod katunske mehane mnogo naroda iz okolnih selista opštine, već i s toga, što je u mehani bila smještena i opštinska sudnica. Dojaha je sreski pandur i predaje mi poveće pismo, koje mi je uputio načelnik sreski. Sadržina me je njegova iznenadila. U pismu je bila proklamacija kralja Milana o ustavu i poslanica mitropolita Teodosija o razvodu braka, oboje štampano. Načelnik sreski mi je naredio, da prvo pročitam sakupljonom narodu proklamaciju o ustavu i da mu je kratkim rječima objasnim, a zatim da pročitam mitropolitovu poslanicu. Prvo mi je bilo prijatno, a drugo vrlo neprijatno. Pošto sam pred mehanom pročitao proklamaciju o ustavu i objasnio je s nekoliko riječi, sakupljeni narod je klinknu „živio kralj — hvala mu!“ Ovo je klicanje bilo doista iskrreno. Kad su se ljudi malo s razgovorom stisali, ja im onda doviknem:

„Imate da čujete još jednu proklamaciju! — Utisnute se svi, i ja pročitah dosta brzo kratku poslanicu mitropolita Teodosija. Tišina je poduze tražala, od iznenadjenja nikо riječi da progovori, niko s mjestu da se makne. Za nekoliko trenutaka posmatrao sam ljude i zapazio sam na svakom, poslije onog zadovoljstva, primjetno neraspoloženje. Ušao sam u mehanu, a za malo se mehana napuni narodom; svi se skupljaju oko mene. Pridje mi jedan starac,

„Šta to bi, gospodine! — i upre oči u mene.

Slegao sam ramenima i čutao.

„Ono mu prvo beše dobro, livala mu, ali ovo drugo, gospodine, baš ništa ne valja, to da ne učini bolje bi bilo i za njega i za nas.“

— r.

Za i protiv mira.

Ruski vojni i radnički savjet za mir.

Kb. Stockholm, 26. oktobra.

Kako „Rječ“ javlja, petrogradski radnički i vojnički je savjet ogromnom većinom donio odluku, u kojoj se neodložni početak pregovora o miru označuje kao još jedno srestvo, koje može Rusiju spasti od propasti.

Nov govor Lloyda Georgea o papinom mirovnom koraku.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

Kopenhagen, 26. oktobra.

„Petit Journal“ javlja, da će Lloyd George držati 28. o. m. nov govor i njime iskazati svoje određenje prema papinom mirovnom koraku.

Američke socijaliste protiv rata.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

Bern, 26. oktobra.

Eorba u socijalističkoj stranci Amerike okončala se potpunom pobjedom pacifističke grupe. Elementi, koji su ratu naklonjeni, istupili su iz stranke, tako da se sad socijaliste Amerike potpuno ujedinjeni pojavljuju protiv rata.

Medju njima bila je i lešina Faraonova.

„Pavao Ritter Vitezović“.

Pavao Ritter Vitezović (1652.-1713.), hrvatsko latinski pjesnik i historik, časnik i političar, vitez zlatne ostruge, dvorski savjetnik i literarni bohem, jest najvažnija naša kulturna ličnost sedamnaestog stoljeća, vidovit predteča naših kasnijih narodno prosvjetnih nastanova.

Rodio se 7. januara 1652. u Senju iste godine kada je zagrebački kanonik Juraj barni Ratkaj objelodanio u Beču prvu sustavnu povijest hrvatskoga kraljevstva (Memoria regum et banorum regnum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae).

Onda je Senj, kao i danas, bio čisto hrvatski grad i u privatnom i u javnom službenom životu, pa je naravno da se i Pavao Ritter, potomak njemačke porodice, odgojio u takvom duhu.

Kada je Pavlo Ritter bio šest godina, postao je velikim kapetanom Senja i senjske krajine grot Petar Zrinjski, koji se i proslavio u obrani onoga kraja, što je P. Ritter dobro zapamito, te kasnije kao kroničar i historik upotrijebio.

Ali kliša je jače padala, orkan je silnije duvao, a otrovne strele i kopila padaju natrag na zemlju i ubijaju njegove vojnike.

Voda je naglo rasla i topila, rušila, obarala do čega je samo došla. Već je prelije i najveće kuće i drveće.

Samo još nekoliko nesrećnika pobjalo se na najvišu brdu, ne bi li se kako spasli. No doskora odnesoše i njih neobuzdani valovi u — nepovrat...

Citava je zemlja bila prekrivena beskravim morem.

Vjetar se pomalo stisavao, pa i posve smirio. Magla i gusti oblaci sta-

Revolucionarna Rusija.

Dok se utvrdi pravac spoljne politike.

Kb. Stockholm, 26. oktobra.

Novoimenovani poslanici Rusije za Madrid i Paris, Maklakov i Stahović, odlazili su svoj put, dok privremeno parlament ne utvrdi pravce za spoljnu politiku.

Revolucija u Kronsadtu.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

Kopenhagen, 26. oktobra.

Iz Kronsadta se javlja, da tamo vlada pobuna protiv privremenе vlade i da se sve zapovijesti i naredbe Kerenskog preziru. Između vlasti i revolucionara je došlo do učilišnih borbi.

Pobuna u Tirsapolu.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

Rotterdam, 26. oktobra.

„Times“ javlja iz Odese, da su pobunjenici zapalili grad Tiraspol u Besarabiji.

Pitanje napanstaja Petrograda.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

Stockholm, 26. oktobra.

Prema vijestima, koje su ovamo stigle iz Rusije, izjavili su se same revolucionare i umjereni, da vlast treba samo u krajnjem slučaju da napusti Petrograd, jer bi inače anarhističke prilike u prijestonici mogle biti mnogo veće.

Kriza talijanske vlade.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

Kb. Zürich, 26. oktobra.

Talijanska komora je po saslušanju govora ministra spoljnih poslova sa 314 protiv 96 glasova odbrila predloženi dnevni red, koji glasi, da komora odobrava izjavu vladinu. Proračunski provizorijum za dva mjeseca usvojen je sa 271 glasom protiv 63 glasa. Kabinet Boselli izjavile danas svoje odstupanje.

Položaj oko Rige.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

Kb. Petrograd, 26. oktobra.

Petrogradski brzovoj ured javlja: Nadležni su vojni krugovi mišljenja, da povlačenje Nijemaca na Dvini, koje još traje, ima za cilj, da pojča odbranu Rige i da onemogući svaki napadni pokušaj Rusa na povraćaj tогa grada. Nepratičeljivo postavlja time vidno skraćivanje svoga baltičkog fronta od nekih 40 vrsta na 120. On vuče za sobom rusku vojsku time, što je primjedjena, da napusti već izgrađeni položaji i da stvara nov u blizini protivnika.

Pooštreni podmornički rat.

(Naročiti brzovoj „Beogradske Novine“)

danima od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 9 sati prije podne do 12 $\frac{1}{2}$ sati u podne. — 2. Parno kupatilo za časničke i njima ravnje činovnike otvoreno je utorkom, srijedom, petkom i subotom od 7 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 7 sati prije podne do 12 $\frac{1}{2}$ sati u podne. — Za građane muškog pola otvoreno je parno kupatilo ponedjeljkom i četvrtikom (ako u te dane ne pada kakav praznik) od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne. — Časnicima i njima ravnim činovnicima stoji na volju da se služe parnim kupatilom i u dane određene za građanstvo (ponedjeljkom i četvrtikom). Blagajna se zatvara radnim danima u 12 $\frac{1}{2}$ sati, a nedjeljom i praznicima u 12 sati podne.

Rimokatolička služba Božija.

U nedjelju 28. oktobra držaće se: I. U Dvoru: U 8 sati u jutro njemačka i srpsko-hrvatska propovijed i sv. misa za vojnike, kojoj ima slobodan pristup i gradjanstvo.

U 10 sati prije podne talijanska propovijed i sv. misa za talijanske zarobljenike.

II. U župnoj crkvi: U 8 sati u jutro sv. misa za školsku djecu.

U 10 sati prije podne njemačka propovijed i pjevana sv. misa.

U 6 sati po podne oktobarska požnost, koja se u toku ovoga mjeseca drži svakog dana u isto vrijeme.

U poslene dane prva sv. misa počima u pol 7, a druga u pol 8 u jutro.

Evangeličko bogosluženje.

Povodom reformacione svetkovine, biće u nedjelju 28. oktobra u evangeličkoj crkvi u ulici Vuka Karadžića bogosluženje na magijskom jeziku u 9 sati prije podne, a u srijedu 31. oktobra bogosluženje na njemačkom jeziku u 10 sati prije podne.

Dobrotvorni koncert Steffi Hegyesi u Beogradu.

Preprodaja karata za koncert umjetnice Steffi Hegyesi, koji je zakazan za 4. novembra, počinje u nedjelju 28. o. m. na blagajni „Kasin“ u zgradbi mjesne etape menaze (Terazije 25). Ulagalice važe kao propusnice kako za vojnička tako i za građanska lica. Na blagajni se ujedno dobiva i raspored koncerta.

Istoriski kalendar.

Na današnjem danu, 27. oktobra 1553. god. spaljen je u Ženevi zbog svoga vjerskog učenja lekar i teolog Michel Servet. — 27. oktobra 1641. god. vjenčao se u Karlovcu znameniti hrvatski velikaš i ban hrvatski Petar grof Zrinski i Katarina Frankopan. — 27. oktobra 1728. rodjen je u Martonu u Engleskoj čuveni engleski moreplavac James Cook (izg. „Džems Kuk“). — 27. oktobra 1782. god. rodjen je u Genovi u talijanski virtuoza na violinu Niccolo Paganini. — 27. oktobra 1795. god. otočeno je u Francuskoj vladavina direktorija, ustanovljena umierenim ustavom od godine III. republike (1795. god.), kojim se ukida neograničena i isključujuća zakonodavna i izvršna vlast skupštine. Po novom ustavu, zakonodavnu vlast imala je skupština, podijeljena na dva doma, i to „savjet pet stotina“ („Conseil des cinq cent“), koji je podnosio zakonske prijedloge i „savjet starijih“ („Conseil des anciens“) koji ih je usvajao ili odbacivao. Najviši državni vlast predstavljala su petorica direktora, po kojima je ovaj režim dobio ime u istoriji. Direktore je svakih pet godina imao da kandiduje savjet pet stotina, a da bira savjet starijih. Prvi direktori bili su: Laréville-Lepeaux, Carnot, Rewbel, Le Tourneau i Barras. Ovaj je režim bio

kratkoga vijeka. Već 18. brumaira VII. godine po republikanskom (9. novembru 1799. god.) oborio je general Napoleon Bonaparte državnim udarom direktorski režim i ustanovio je režim konsulata, koji je Napoleon 1804. god. zamjenio carstvom, stavljišći sebi krunu na glavu. — 27. oktobra 1806. godine ušao je Napoleon, — ne najšavši poslije svoje pobede nad Prusima i Saksom u bitci kod Jene i Auerstädtu više nikakvog ozbiljnog otpora, u prusku prijestonici Berlin. Pruska kraljevska porodica i vlast odošle u Königsberg, glavni grad Istočne Pruske. — 27. oktobra 1870. god. kapitulirala je poslije duge obbrane tvrdjava Metz. O tome smo lanske godine donijeli zanimljiv dnevnik jednog učesnika, francuskog vojnika Louis Didiéra. — Na Trnovu Petku (Sv. Paraskevu) 1888. god., dakle po novom 27. oktobra, objavljene su narodu u Srbiji dvije proklamacije: jednom kralj Milan nagovještava pravljenu ustavu u slobodoumnom duhu, a drugom se objavljuje rješenje mitropolita Teodosija o raskidu braka između kralja Milana i kraljice Natalije. O tome donosimo zaseban napis iz pozvanoga pera.

Jedan lijep dan u Beogradu.

Juče smo opet imali u Beogradu jedan lijep dan. Poslije nekoliko rđavila dana došao nam je i jedan lijep dan. Poslije kiše, koja je nekoliko dana skoro svakog dana padala bilo u jutru bilo u veče. Jučerašnji dan sa toplim suncem i prijatnim vazduhom došao nam je kao neki prijatan dogadjaj, koji se već rijedje dešava.

Prva jesenja slava.

Danas je prva jesenja slava — Sveta Paraskeva. Današnjim danom otočinje veliki niz slava pravoslavnih hrišćana. Slava ili Kršno ime najsvetijanih je dan, koga praznuju svi Srbici, te imaju i naročiti značaj za njih.

Odmah za ovom prvom slavom dolazi Lučin-dan — Sveti Luka evanđelist, koji pada sada u srijedu 18. oktobra po starom; a za njim se redaju Mitrov-dan, Gjurgije, Arandjelov-dan i druge.

Na dan svoje slave — za beogradsku sirotinju.

Gospodin Tasa J. Milenković, penzionar i novinar, danas kao na dan svoje slave svete Petke poslao je sirotinskom odjelenju opštine grada Beograda svotu od (40) četrdeset kruna kao svoj prilog za pomaganje sirotinje grada Beograda.

Grand-Hotel.

Danas i svaki dan koncerat salonske glazbe Aleksandra Gunermann-a. Početak u 6 i pol sati u veče.

Dnevna temperatura u Beogradu.

26. oktobra: maksimum u sijenci 14.1 (prema jučerašnjem +2.8), na suncu 21.8 (-8.2). Temperatura zemljine površine 17.3 (-0.5) stepeni Celsiusovih.

Vrijeme na Balkanu.

U Arbaniji, Mačedoniji, Banatu, zapadnoj Vlaškoj prilično vedro. U ostalim krajevinama većinom niski zbijeni, a u Erdelju razbijeni oblaci. U Dobrudži i Moldaviji noću kiše.

Vijesti iz unutrašnjosti.

Pokušaj potajnog umorstva.

Javljaju nam iz Valjeva: 10. oktobra 1917. došla je na valjevsku oružničku postaju Zorka Vidaković iz

Valjeva i predavši jednu malu bočicu sa otrovom prijavila, da ju je tim otrovom htjela da otruje Cana Božanić takodje iz Valjeva. Cana je bočicu s otrovom dala Milki Tanasićević iz Grabovice s molbom, da njenu otrovnu sadržinu zasne u jelo Zorki Vidaković i da je tako makne sa ovoj svijetu. Cana je za ovo djelo Tanasićević običala 100 dinara nagrade, a Tanasićević ka je na izvršenje toga zločina prvočitno i pristala te uzela bočicu s otrovom. No kasnije ju je počela da grize savjest i ona, imajući u vidu da je Zorka majka od četvero neopskrbljene djece, odustane od svoga nauma i Zorki, uručivši joj ujedno bočicu s otrovom, povjeri cijelu Canu osnovu. Zorka je oružnicima kao uzrok te paklene Canine osnove navela, da ona živi s njenim mužem Perkom Vidakovićem, pa da se je htjela na taj način da riješi. Nesrećna je žena uz plać najzad ispričala i da svoj život otkada se njen muž upoznao s njenom suparnicom. Prije dobar otac i suprug, počeo je poslije poznanstva sa Canom, svoju porodicu zamemarivati i ženu s djecom proganjati i zlostavljati. Tako je to išlo sve dalje i dalje, dok jojeto na koncu Cana, razorivši joj prije obiteljsku sreću, nije htjela da oduzme i sam život.

Povedenim izviđajima ustanovilo se, da su Zorkini navodi istiniti. Njen je muž zaista već od dulje vremena stajao u ljubavnim odnosima sa Canom Božanić, kojoj je dolazio ne samo tokom dana nego i u svaku dobu noći. Dalje je doista Perko Vidaković poslije svoga poznanstva počeo da odnemaruje svoju porodicu, proganjajući i zlostavljajući i ženu i djecu. Cana međutim nije bila zadovoljna samotom, što je Perko odvojila od njegove porodice i što ga je predobil za ljubavnika, ona ga je htjela potpuno privoziti uza sebe i postati mu i ženom. Razumije se, u tom joj je naumu smetala Zorka i tako ona jednoga dana smisli groznu osnovu — da Perkovu ženu makne s ovoga svijeta, da je umori. Smislivši sve u jedno, podje odmah i na izvršenje svoga plana. Sama nije mogla da dodje do Zorki, jer je Zorka ne bi ni primila u kuću. Zato se ona htjela poslužiti Milkom Tanasićevićom, koja sa Zorkom živi pod jednim krovom i zajedno s njome na istom ognjištu i kuhi. Jednoga dana dozove ona stoga Milkiju Tanasićeviću k sebi i riječ „Milkije“ ispriča joj cijelu svoju osnovu, prema kojoj je Milkija dade hrane, počela da grize savjest i konačno odustala od tega. Drugi je dan — počeo je da Cana po kome drugome ipak ne izvrši svoje pakleni djelo, ispričala cijeli stvar nesrećnoj Zorki.

Krivica je dakle Canina svjedocima posve dokazana i za to je ona napesana i predana sudu, premda sama neće o čitavoj stvari ništa da zna. Isto tako i Zorkin muž ne će da prizna da je sa Canom vodio kakvu ljubav.

U tu joj je svrhu Cana obećala 100 dinara nagrade. Kako smo već naveli, Tanasićević je ovrom primila i priznala da je prvočito obećala izvršiti Caninu namjeru, no da ju je kasnije, vidješi nevini dječiju kako se vrzu oko lonca željno očekujući majku da im iz njega dade hrane, počela da grize savjest i konačno odustala od tega. Drugi je dan — počeo je da Cana po kome drugome ipak ne izvrši svoje pakleni djelo, ispričala cijeli stvar nesrećnoj Zorki.

Zmajlje u koju se izvodnici usade, treba da je dobra i snažna, ali da nije triškim djbretom djbrena, jer bi onda mnogo bilo ogranača i cvijeta slabe plodnosti, a malo dobrog sjemena.

Zdravo tvrde i čvrste glavice kupusa, treba u makrst nožem urezati, da stakpa prije izbiti može. Visoko rasteće stakpe treba uz tačke privezati, da ih vjetar ne slomije. U ostalom treba izvodnike dobro gajiti i paziti, a pri sušnom vremenu zalijaviti.

Svaki izvodnjak treba dobro od pšice čuvati, naročito onaj, na kog ptice radije sleču.

Preko dragocijenijih izvodnjaka (n. pr. karfiola), razapnu baštovanji predje.

Narodna privreda.

O povtarstvu.

O izvodu sjemena u opšte.

Povrće naše rasplodjavalo je u miniozavamo većinom sjemennom, jer je ono samo jednogodišnjeg i dvogodišnjeg vijeka, pa s toga poslije cvjetanja i sazrijevanja izumre. Među našim povrćem nalazi se samo vrlo neznatan broj, koji se korjenom rasplodjava i koje je dužeg vijeka.

Uvezši dakle ono izumiranje poslije jednogodišnjeg ili dvogodišnjeg vijeka u obzir, mi se moramo svojki zauze i oko nabavljavanja ili izvodjenja dobrog sjemena, jer valjanost izvjesnog povrća zavisi u prvom redu od sjemena.

Sjeme treba da izvodom samo od najboljih vrsti, i ono mora biti potpuno razvijeno, zrelo i imati savršenu klicavost. Ako dotično sjeme nema sva ova navedena svojstva u potpunom smislu, onda ne će moći ni najskasniji i najvećiji povrtar, na najboljoj zemlji, ništa lijepo ni dobro proizvesti.

Izvod dobrog sjemena prvi je uslov za valjanovo povtarstvo. No na žalost, ne izvodi svaki baštan sam svojom rukom potrebno mu sjeme, a to s toga, što je taj posao vrlo trudan i zahtjeva velike pažnje. Većinom kupuju manje baštovani sjeme od drugih baštovana, koji se ponajviše zanimaju samo sa izvodom sjemena i otuda crpe koristi i dobiti.

No imamo mi i takog povrća, od kog možemo bez muka izvoditi sjeme. Ko hoće sjeme od svoga povrća sam da izvodi, mora se držati slijedećih pravila:

Za izvod sjemena treba izabrati najizvrsnije komade od izvjesnog povrća, to jest, ono, u kog su oni dijeljivi najavšnjeniji, koji čovjeku za jelo služe, ili u pravo reći, zbog kojih se gaji. Dotični dakle komad sa takvim svojstvima, treba što prije obilježiti, kako će se još za vremena moći od ostača povrća njegovoga roda, bolje paziti i njegovati.

Od jednogodišnjeg povrća ostave se izabrani komadi odnose na isto mjesto gdje su i rasli, da u sjeme počeraju, pa se onda u svoje vrijeme sjeme pokupi i ostavi.

Sa dvogodišnjim povrćem imamo već višo posla, jer izabrane komade treba iz zemlje izvaditi i ostaviti na sigurno mjesto da prezimi. Neko može i u zemlji na leđi prezimeti, samo se mora djbretom ili slamom dobro pokriti, kao n. pr. mrkva, peršur i mnogo drugo korjenje. — Mjeseca marta ili aprila — to zavisi od vremena —, usade se „izvodnici“ na suve, sunčane leže u povrćnjaku, i to tako razdaleko jedan od drugoga, da se izvodnjaci dobro i potpuno mogu razviti.

Zemlja u koju se izvodnici usade, treba da je dobra i snažna, ali da nije triškim djbretom djbrena, jer bi onda mnogo bilo ogranača i cvijeta slabe plodnosti, a malo dobrog sjemena.

Zdravo tvrde i čvrste glavice kupusa, treba u makrst nožem urezati, da stakpa prije izbiti može. Visoko rasteće stakpe treba uz tačke privezati, da ih vjetar ne slomije. U ostalom treba izvodnjike dobro gajiti i paziti, a pri sušnom vremenu zalijaviti.

Svaki izvodnjak treba dobro od pšice čuvati, naročito onaj, na kog ptice radije sleču.

Preko dragocijenijih izvodnjaka (n. pr. karfiola), razapnu baštovanji predje.

(Svršće se.)

odjave piševo nastojanje za stvaranjem opće književnog jezika i pravopisa, jedno sto i trideset devet godina prije Ljudevit Gaja! Zanimljivo je da je P. Ritter već onda mislio na jezicu čistoću, te preporučio da se tudiće iz latinskoga, njemačkoga i madjarskoga zamijene izrazima iz kojih god našli narječja. Ističući znamenitost našega jezika, kaže u zaglavku svoje kronike f ovo: „Plaće i u dvoru turskog zapovednika (cara) s jezikom našim za turskim najveć se služe“. Od 1688. do 1705. izdavao je u zemaljskoj štampariji hrvatske kolodare i hrvatske knjige od drugih pisaca. N. pr. tri knjige hrvatskih propovijedi zagrebačkoga kanonika Mihajla Šimunića.

Pošlo mira od 26. januara 1699. između cara Leopolda i turskoga sultana, prigodom određivanja granica između Bosne i Hrvatske, zapade i Flavia Rittera. Vitezovića dužnost da sudjeluje u komisiji za razgraničenje. Tu mu se desila dobra prigoda da upotrebi svoje znanje geografije, koju je privatno učio u Beču i Innsbrucku, koju je naučio kod Walvasora. Kako je poznavao i hrvatsku povijest, gledao je da svojim znanjem i uplovom na carskoga povjerenika grofa Marsiglija učini što više za proširenje Hrvatske.

Ritter je ovo svoje znanstveno patriotsko nastojanje uperio najviše protiv Venecije, koja je prigodom ovoga austrijsko-turskoga razgraničenja nastojala zaći sto više u unutarnjost Dalmacije.

Adela Milčnović:
Hedding Ijubav.
(Nastavak).

Ja sam vremenom znala sve nje-
gove misli. Poznavala sam njegovu
majku iako je još nikad ne vidjel. Ja
koja niješam znala majčine ljubavi,
zamišljaša sam si ju, kao sveticu, pred
koju bih bila rado kleknula, položila
glavu u njeni krilo — i plakala.
Zašto? Ni sama nisam znala. Tako
mi je srce postajalo moko i često mi
se u ono doba oči napunile suzama, a
ja sam teškom mukom susprezala
jećaj.

Sjećam se, bilo je jednoga po-
podneva. Spremila sam se izaći s dje-
com u šetnju, kad nekoliko koračaja
od škole sastanemo njega. Pošao je
župniku, ali tada se pridruži meni, te
podiosmo zajedno. Išli smo dugo
šutke, dok su djece, osjetivši se na
slobodi u svježem zraku veselo iju-
ščala, pjevala i skakala. Morali smo
prelaziti preko potoka i on, koji je prvi
preskočio, pruži mi ruku. Nije ju od-
mali pustio, nego smo hodali časak
tako rukom o ruku. Mene je u tom
času obuzelo neko čudno čuvenstvo,
koje ne znam opisati. Nije to bila ni-
kakova drhtavica, kako se spominje
u knjigama — ne, ja ne znam — al-
meni se čini, takovo nekakovo ču-
venstvo mora osjećati dijete u majčinom
naručaju. Takovo čuvenstvo sigurnosti,

nebrige. U istom sam trenutku osje-
čala, kako mi na oči dolaze suze.

Za čas stigom do mlinu. On je
sjeo na jedan panj, a ja sam se, da
sakrijem suze, zagledala u vodu, koja
se preko nastavljenih greda lomila i
pješice se silno brzala dalje. Još sam
osjećala topinu njegove ruke, a pred
oči mi izašla moja mladost — samočna
i pusta. Vidjela sam tetku, tu ledenu
žensku, koja mi je uvijek pružala ruku
na poljubac; sjetila sam se bake, koja
je već odavna mrtva, sjetila se svojih
saučenjica i učiteljica, koje me tako-
djer nijesu voljele — i nisam više mogla
suspreći jecaj. Ja sam se u opće
u ono doba vrlo promjenila. Tako
sam se osjećala usamljenom i bijed-
nom, da sam često zaželjala živa
stvora, kemu bi mogla otvoriti srce,
pa se onda isplakati na njegovim
grudima.

Pavle me uplašeno upitao, da li
me je moguće uvrijedio. Uvrijedio —
on? Manula sam glavom, da nije i
ostala gledajući u vodu. Spopala me
silna želja, da mu pridjem i rekinem
sve što me boli. (Što je to sve, ja
sama nisam znala). Znala sam, da bi
me on razumio, da bi me znao utje-
šiti. Ali, kao da mi je nešto zatishnuo
usta, svezalo misli i ja nisam ništa
mogla. Osjećala sam tek u grudima
silnu težinu. Ja nikada nisam znala
rječima izražavati svoje osjećaje. Mo-
guće je to bilo otuda, što se nikada

nisam nikomu povjerovala, što nisam
imala prijateljice, s kojom bi bila di-
jelila misli i osjećaje. Moguće otuda,
što sam u opće malo s ljudima općila.

Poslije to zgodbe nije odlazio nama
osam dana. Mene je to veoma uzne-
mirivalo, jedno stoga, što sam se već
bila naučila, da ga vidim svakog
drugog dana, a drugo, što sam slutila;
da su tome razlogom moje suze. Jer
postoji, kad sam se ja već bila smrtila
i spremila da skupim djecu, da se vra-
tim kući — nije njega više bilo na
onome panju.

Svakog sam se jutra budila s na-
dom, da će „danas ipak doći“ i svakog
sam večera ljegala s uvjerenjem, da
sam ja razlogom njegovom nedol-
asku?

Tako sam se danomice mučila;
smišljala sve moguće, što bi ga bilo
moglo zadržati, tješila se na najludiju
mislima — da je moguće kakav bo-
lesnik u selu, pa ne može, da ga osta-
vi. Na časove me spopadao strah,
nije li on sam obolio.

I onda je napokon došao.

Upravo sam pustila djecu i gle-
dala za njuna idu li uredno kući, kad
opazim njega. Išao je pravcem k školi.
U meni se u tom času javilo jedno je-
dušte: radoš. Ja ne znam, što
mi je on taj put govorio, ja ga nisam
slušala. Čula sam samo njegov glas,
meni tako drag glas, a u duši mi je
samo zvučilo: došao je, došao je...

Tek kao u snu spominjem se nje-
govih riječi, kojih ja u onaj par nje-
sam shvaćala. Govorio je o nečem
odlučnom i važnom, čime da se je či-
tavovo vrijeme, dok ga nije bilo, u
mislima bavio. On, da mi je sve to
htio napisati i napisao je, ali onda se
predomislio i radje došao sam, da mi
sve naučim reknem... Još je dugo go-
vorio. Ali kad je valida primjetio, da
ga ne slivačam, da ga još uvijek ne
razumijem, izradio je nekakovo pismo
i rekao pružajući mi ruku: Ovo je za
vas. Pročitajte i odgovorite mi.
Zbogom!

Prevrtala sam ga u rukama. Tako
mi je bilo čudno. Sto mi piše?...

Otvorivo pismo. Bilo je samo ne-
koliko redaka. Pitao me, hoće li da
mu budem ženom. Zenom!

Upravo je tako napisao... Ne, na
to nisam nikad pomisila.

Kad sam to pročitala bilo mi je
prije čas, iskreno reći, smiješno. Kako
da ja budem čijom ženom?! Njego-
vom ženom!... Ne, ne. Da mi je to
naustice rekao, ja ne bih vjerovala,
mislima bi, da sam krivo čula. Ali ne,
ovdje nije moglo biti sumnje. Držala
sam u ruci papir, na kom je bilo napi-
šano. I taj papir bio je od njega. Njego-
va je to ruka pisala... Još da tada ne
vidjel njegovog pisma. Kakova čudna
slova! Ništa nemam u njima jedinstvena;
sve sami komadići, sami po-
težici...

Dok sam se tako zabavljala pro-
matranjem slovi, zateče me najednom
pitanjem: a što sada? Ni časa nisam o
tome kolebal, da je nemoguće ispu-
niti njegovu molbu. Ali ako je nemogu-
će (a morala sam odgovoriti) nisam
li onda izgubila dobra, iskrena prija-
telja? — — A što meni onda preostaje.
Sada, gdje sam jedva jednom našla
nekoga, tko me je volio kao dobar
drug, kao brat — sada da se moram
i toga odreći i opet ostati sama, ko
i prije?

Bili su to veoma teški časovi. Ko-
načeno zaključim ne odgovoriti mu
ništa izrična na njegovo pitanje, nego
mu razložiti, kako ja o tome mislim.

Ne znam odakle sam onda uze-
la snage, da sam nu mogla sve to na-
pisati, ali to znadem, da mu toga ni-
kad ne bih mogla reći.

Pričala sam mu o svojoj mladosti,
životu u samostanu, mržnji na svijet i
tijelo, o promjeni, koja se sa mnom
zbila otkako sam njega upoznala, o
mnom strahu, da će sada to prijatelj-
stvo prestati, jer ja nikako, nikako ne
mogu da se zamišlim u opće čijom, a
još manje njegovom ženom. Ja ne bih
mogla biti ni supruga, ni majka, ni do-
nučica. Da, to sam osjećala svakom
žilicom svoga bića.

(Nastaviće se.)

CIJENE OGLASIMA:

Osmina jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje 10 helera
Pripisano: Pelni jednog milimetar retka (70 mm široko) staje 40 helera
Bilješke: Pelna jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje Kruna 4
Mali oglasnik: Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

Traži se odmah
pravak gusla ili guslačica za
„Hotel Balkan“, Beograd.
966-3

Stanovi.

Pod krovu
izdajem jedan zasebni stan
sa 6 odjeljenja u Studentičkoj
ulici 44. Mišo Ž. Jovanović
advokat, Kosmačka ulica 10,
33440-10.

Dva dućena

u Makenzijevoj ulici 43. (u
zgradi kafane „Novi Beograd“)
Izdaju se pod krovu od 1.
novembra. Uputiti Cincar-Jankovića
Makenzijeva ulica 37.
33533-4

Dva stana

zasebna u Jevremovoj ul. 28
i 28a, izdaju se pod zakup.
Za pogodan advokatskoj kan-
celariji, Kneževina Ljubica 11.
33531-4

Traži se namještena soba
sa kabinetom ili dvije namje-
štene sobe sa upotreblom kuh-
inje. Ponude sa označom cl-
jene pod „Rein 602“ admini-
stracijom ovog lista.
33566-4

U ulici Miloša Velikog
Nr. 11, od 14. novembra iz-
daju se stan sa 3 sobe, kuh-
injom, električnim osvjetlje-
njem i ostalim prilagodljivoš-
ćima. Za uslove obratiti se sob-
stvenici u maloj kući u avilji.
33569-4

Ručno.

Joca Mihajlović,
pinter, izvještava svoje mu-
šterije, da se sa radnjom spon-
sori preselio u Kosovsku ulicu
br. 39.

Traži se

6000 kruna zajma na zalagu
nepokretnog imanja od 200.000
Krt. u centru Beograda. Obra-
titi se u „Zdravljaku“ — Te-
razije br. 14.
33539

Traži se

bolji klavir pod krovu. Uputiti
Skopljansku ulicu br. 2. II.
sprat lijevo.
33565-5

Tražim klavir

pod krovu uz dobru nagradu.
„Hotel Balkan“, Beograd.
966-5

Tko ima klavire

na prodaju, neka javi uredni-
štu pod znakom „Beograd-
grad“. 33568-2

Rafovi!

i tezga polupuno novi za pro-
daju. Uputiti Kralj Aleksandru
ulica 27. u dućanu br. 1.
33554-2

Namještaj.

Traži se jedna

čista posćena žena za poslu-
živanje na 2 eta dnevno plat-
i dobra. Bogojavljenska 9. II.
sprat.
33528-3

Vinogradar

skraćan. Traži se za vinograd
Nikole Spasića na topšte-
skom brdu, i

Nadzornik imanja

za imanje u Knez Mihajlovo
ulici 33.

Obraćiti se D. Peškovici,
advokatu, Kneževina Ljubice ulica
br. 11.
33553-3

Nehnericu

stupiti može odmah u „Grand
Hotelu.“
966-3

Djevojku

za malo kućanstvo tražim.
Ivana i stan u kući, Dobro-
druška ulica 34. Traži se znanje
njemačkoga ili slovenskoga
jezika.
33551-3

MALI OGLASI

Primaju se: Knez Mihajlova ul. 38.

CIJENE OGLASIMA:

Osmina jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje 10 helera
Pripisano: Pelni jednog milimetar retka (70 mm široko) staje 40 helera
Bilješke: Pelna jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje Kruna 4
Mali oglasnik: Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

U TOKU NOVEMBRA MJESECA IZLAZE IZ ŠTAMPE

KALENDARI VOJNE GLAVNE GUBERNIJE

i to ČETIRI IZDANJA, naime po jedan kalendar na

srpsko-hrvatskom, njemačkom i magjarskom jeziku,

kao i džepni kalendar na srpsko-hrvatskom jeziku.

G. G. Knjižari i drugi trgovci, koji bi se htjeli primiti prodaje ovih kalendara, mogu dobiti
bilje obavještenja o tome od narednika Jos. A. BENESCHA, u redakciji „Belgrader Nachrichten“
u Beogradu.

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva Beograd-grad.
Br. 1991/6-1917.

Objava.

Nepoznati naslijednici djele Jelene Joksimović iz Be-
ograda, Kralja Aleksandra ulica br. 39. imaju se u toku od jedne
godine prijaviti kod ovoga suda, jer će se inače zaostavština bez obzira na njihova potraživanja raspraviti.

Ujedno imaju ostavniški vjerovnjaci svoje tražbine do 30.
novembra 1917. ovome sudu prijaviti, ili tada dana prije podne-
u 9 sati ovome sudu pridoći, jer će se inače zaostavština bez
obzira na njihova potraživanja raspraviti.

Beograd, 10. oktobra 1917.
Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva
Beograd-grad.
33544

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva Beograd-grad.
Br. 2315/9-1917.

Objava.

Nepoznati naslijednici Marije Mihajlović iz Be-
ograda, Kosmačka ulica br. 13. neka se u roku od
jedne godine prijave kod ovoga suda, jer će se inače zaostavština bez obzira na njihova potraži-
vanja raspraviti.

Beograd, 18. oktobra 1917.

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva
Beograd